

جوئر - Sorghum

زمين:

جوئر جو فصل زرخيز ۽ ڳري لئاسي زمين ۾ تمام سنو لڳي ٿو. پر ان ۾ گهٽ زرخيز زمين تي بهتر پيداوار ڏيڻ جي صلاحيت پڻ آهي. جوئر هر قسم جي زمين ۾ ڪاميابيءَ سان پوکي سگهجي ٿي. جهڙوڪ: ڳري چيڪي، وچولي لئاسي، ڪلراني ۽ نامياتي مادي واري زمين ۽ اهو تڏهن ممڪن آهي جڏهن زمين زرخيز ۽ سٺي ڪيڙيل هوندي.

زمين جي تياري:

سنڌ ۾ باراني علائقي ۾ جوئر جي محدود پوک ڪئي وڃي ٿي. جڏهن ته آبپاشي وارن علائقن ۾ جوئر گهڻي ايراضيءَ تي پوکي وڃي ٿي ۽ بهتر نتيجن واسطي زمين جي مڪمل تياري هجڻ گهرجي. جوئر جي پوکيءَ لاءِ 3 کان 4 خشڪ هر ڏيڻ گهرجن. جنهن کي بعد ۾ پتر پيچي ۽ هموار ڪيو وڃي. پهريون هر مٽي اٽلائيندڙ اوزار سان ڏيڻ گهرجي. ننڍي قد وارين ٻاهرين جنسن لاءِ زمين جي تياري بهتر هئڻ گهرجي.

بج جو مقدار:

اناج لاءِ پوکيل جوئر جي فصل واسطي 8 کان 10 ڪلوگرام في ايڪڙ بج استعمال ڪجي. جڏهن ته ساڻي گاهه لاءِ بج جو مقدار ٻيڻو هجڻ گهرجي يعني 24 کان 28 ڪلوگرام في ايڪڙ بج پوکڻ گهرجي.

پوکيءَ جو وقت:

اناج لاءِ جوئر جي پوک 15 جون کان جولاءِ جي آخري هفتي تائين پوکڻ گهرجي. جڏهن ته چاري لاءِ جوئر جي پوکي 15 فيبروري کان شروع ڪجي ۽ جولاءِ تائين پوکي وڃي.

پوکيءَ جو طريقو:

جوئر جو اناج وارو فصل ناڙي رستي پوکيو وڃي ٿو. جڏهن ته گاهه يا چاري لاءِ پوکڻ واري جوئر ڇت ذريعي پوکي وڃي ٿي. اهڙيءَ طرح اناج لاءِ جوئر جي ناڙي واري پوک بهتر نتيجا ڏئي ٿي. فصل جي قطارن جو مفاصلو ٻه فٽ سفارش ڪيو وڃي ٿو پر ٻوٽن جي وچ ۾ 3 کان 4 انچ مفاصلو بهتر پيداوار جو ضامن آهي.

جنسون:

جوئر سنڌ جو اهم اناج وارو فصل آهي. هن فصل جو ٻن قسمن جون جنسون آهن. جيڪي مقامي ڊگهي قد واريون جنسون ۽ ننڍي قد واريون ٻاهريون جنسون شامل آهن. فصل جون مقامي سطح تي جنسون علائقي جي مناسبت سان هيٺ ڏجن ٿيون.

(الف) مقامي جنسون (Local Varieties):

نو ايشاه ۽ سکر لاءِ	: سرو، کارڻهو
جيڪب آباد لاءِ	: گاڙهي، جانپر، الڪ
لاڙڪاڻي، سکر ۽ خيرپور لاءِ	: اچو بازيگر
دادو لاءِ	: اچو کوڏري
سکر لاءِ	: اچو کارڻهو

جڏهن ته نيون سفارش ڪيل جوئر جي جنسن ۾ خاص ڪري هيٺ ڏنل جنسون آهن، جنهن لاءِ صرف پنجاب جي ساهيوال جو علائقو شامل آهي.

1. پاڪ SS-II
2. A-4009

(ب) ننڍي قد واريون جنسون (Dwarf varieties):

جوئر جي فصل جون نيون سفارش ڪيل جنسون جيڪي اناج لاءِ پوکيون وڃن ٿيون. انهن ۾ ننڍي قد واريون جنسون اچن ٿيون. جيڪي پڻ وڌيڪ پيداوار ڏين ٿيون. جنهن ۾:

1. ميلوليونڊ (Meloland)، 2. شاهين جنس.

(ت) سائي گاهه واريون جنسون (Green fodder varieties):

نو ايشاه لاءِ	: اچو کارڻهو
حيدرآباد لاءِ	: ڪمندري
نو ايشاه لاءِ:	: اچي تري
دادو ۽ نو ايشاه	: گاڙهي تري

پاڻ ڏيڻ:

سنڌ ۾ هي فصل اڪثر حالتن ۾ ڪنهن به قسم جي زمين ۾ پوکي سگهجي ٿو. پر وڌيڪ پيداوار وٺڻ لاءِ اهو ضروري آهي ته هي فصل زرخيز زمين تي پوکيو وڃي. جيڪڏهن زمينون زرخيز نه آهن ته انهن ۾ گهربل ڪيميائي پاڻ يا وٽاڻ جو پاڻ مهيا ڪيو وڃي. باراني علائقن ۾ سڄو ڌيان بارش جي گهٽائيءَ تي آهي. جڏهن ته زمين جي زرخيزي هن فصل جي پوک لاءِ ايتري اهم نه آهي. جوئر جي پوک لاءِ 15 گاڏيون وٽاڻ جو پاڻ زمين ۾ پوکيءَ کان هڪ مهينو اڳ في ايڪڙ ڏنو وڃي.

جوئر جي ننڍي قد وارين جنسن جهڙوڪ: شاهين ۽ ميلوليونڊ لاءِ پاڻ نائٽروجن 120 ڪلوگرام ۽ 60 ڪلوگرام فاسفورس في هيڪٽر سفارش ٿيل آهي. مقامي جنسن لاءِ ان سفارش ڪيل پاڻ جو اڌ مقدار يعني 60 ڪلوگرام نائٽروجن ۽ 30 ڪلوگرام فاسفورس في هيڪٽر ڏنو وڃي ٿو. جڏهن ته سائي گاهه لاءِ پوکيل جوئر واسطي پاڻ جو مقدار وڌائي ۽ گهٽائي سگهجي ٿو. اڪثر حالتن ۾ سائي گاهه لاءِ پوکيل جوئر ۾ نائٽروجن پاڻ ڏنو ويندو آهي.

پاڻي ڏيڻ:

پاڻي فصل جي واڌ ۽ پيداوار ۾ وڏي اهميت رکي ٿو. ڪجهه فصل گهٽ پاڻي کڻن ٿا ۽ ٻيا پاڻي جو وڌيڪ مقدار وٺن ٿا. جڏهن ته جوئر خشڪ فصل آهي. جوئر ۾ پهريون پاڻي 3 کان 4 هفتا پوکيءَ کان بعد ڏيڻ گهرجي ۽ سلسليوار آبپاشي 15 ڏينهن جي وقفي تي ڪئي وڃي. هن فصل لاءِ 3 کان 4 پاڻي ڏيڻ جي ضرورت پوي ٿي. تنهنڪري هن جي واڌ واري مرحلي دوران 10 کان 12 ايڪڙ اڻج پاڻي گهرجي. جوئر جي فصل ۾ اها خوبي آهي ته ناموافق حالتن ۾ پنهنجي واڌ روڪي ٿو ۽ جڏهن حالتون موافق ٿين ٿيون ته پنهنجي واڌ جاري رکي ٿو.

گڏ ڪيڻ:

فصل مان گندگاهه جي صفائي لاءِ ان ۾ گڏ ڪرڻ لازمي آهي. جوئر جي فصل ۾ هڪ کان ٻه گڏون ڪيڻ گهرجن. جنهن لاءِ ڪوڏر يا چنچور جو استعمال ڪيو وڃي. اهڙي طرح فصل مان گندگاهه ختم ٿي ويندا ۽ پيداوار ۾ به اضافو ايندو.

پيداوار:

باراني علائقي ۾ جوئر جي اناج واري پيداوار 5 کان 7 مڻ في ايڪڙ آهي. جڏهن ته آبپاشي وارن علائقن ۾ 8 کان 10 مڻ في ايڪڙ پيداوار ملي ٿي. اهڙيءَ طرح باراني علائقن ۾ 20 کان 25 مڻ جوئر جي ڪڙپ ملي ٿي ۽ آبپاشي وارن علائقن ۾ 40 مڻ في ايڪڙ ڪڙپ حاصل ٿئي ٿي. باراني علائقن ۾ ساڻي گاهه جي پيداوار 2200 کان 2800 ڪلوگرام آهي ۽ آبپاشي وارن علائقن ۾ ساڻي گاهه جي پيداوار 8000 کان 10000 ڪلوگرام في ايڪڙ آهي. جڏهن ته ننڍي قدر وارن جنسن ميلولينڊ ۽ شاهين مان اسان جي حالتن ۾ اناج جي پيداوار 2000 ڪلوگرام في ايڪڙ ڏين ٿيون.

آءِ سي ٽي زرعي توسيعي مرڪز

ڊائريڪٽوريٽ جنرل زرعي توسيع، زراعت کاتو حڪومت سنڌ

ICT Agricultural Extension Services Center, Directorate General Agriculture Extension, Agriculture, Supply & Prices Department Government of Sindh, Block-F, Shahbaz Building Hyderabad.

Helpline: +92 3111646111 Email: ictagriextensionsindh@gmail.com

www.ictagrisindh.gov.pk